

Brüssel, 24.4.2013
COM(2013) 231 final

ROHELINE RAAMAT

Valmistumine audiovisuaalmaailma täielikuks ühtesulandumiseks: kasv, looming ja väärtused

SISUKORD

1.	Sissejuhatus	3
2.	Kasv ja innovatsioon	4
2.1.	Turukaalutlused	5
2.2.	Rahastamismudelid	8
2.3.	Internetiühendusega televisiooni koostalitlusvõime	9
2.4.	Infrastruktuur ja spekter	10
3.	Väärtused	11
3.1.	Reguleeriv raamistik	11
3.2.	Meediavabadus ja pluralism	13
3.3.	Ärilised teadaanded	14
3.4.	Alaealiste kaitse	15
3.5.	Puuetega inimeste takistusteta juurdepääs	16
4.	Edasised sammud	17

ROHELINE RAAMAT

Valmistumine audiovisuaalmaailma täielikuks ühtesulandumiseks: kasv, looming ja väärtused

1. SISSEJUHATUS¹

Käesoleva rohelise raamatu eesmärk on algatada laiaulatuslik avalik arutelu selle üle, milline mõju on audiovisuaalse meedia maailmas toimuvatel muudatustel, mida iseloomustab nii meediateenuste kui ka nende tarbimise ja tarnimise mooduste üha suurem ühtesulandumine.

Ühtesulandumist võib vaadelda kui traditsiooniliste ringhäälinguteenuste ja interneti järkjärgulist lähenemist. Tulemuseks on see, et audiovisuaalset sisu saab vaadata nii internetiühendusega televiisori ja interneti kaudu videopilti edastava digimuunduri (nn *over-the-top* ehk OTT-teenus)² kui ka lauaarvutite, sülearvutite, tahvelarvutite ja muude mobiilsete seadmete kaudu pakutavate audiovisuaalmeedia teenuste vahendusel. Tarbijad kasutavad teleri vaatamise ajal tahvelarvutit või nutitelefoni, et saada lisateavet vaadatava saate kohta, suhelda sõpradega või osaleda interaktiivselt vaadatavas telesaates.

20. sajandist tuttavate, teleri vahendusel tarbitavate lineaarsete ringhäälinguteenuste ja arvutite vahendusel tarbitavate tellitavate teenuste vahelised piirid muutuvad kiiresti üha hägusemaks. Arvestades, et nutitelefonid võimaldavad lisaks tarbimisele ka sisu loomist, võib rõhuasetus edaspidi kalduda passiivselt tarbimiselt aktiivsele osalusele.

2012. aasta lõpus oli internetiühendusega telereid 40,4 miljonit³ ning prognooside kohaselt peaks aastaks 2016 olema enamikus ELi leibkondades just selline teler⁴.

Internetiühendusega kaasnevate lisafunktsioonide kasutamise registreeritud määr oli Ühendkuningriigis 2012. aastal 11 % kogu paigaldatud seadmete baasist (kogu ELi kõrgeim näitaja), võrreldes 44 %-ga Hiinas, 18 %-ga Koreas ja 17 %-ga Indias⁵. USAs on internetiühendusega teler (sh OTT-teenusega ühendatud telerid ja mängukonsoolid) praegu 22,5 protsendil leibkondadest, kuid prognooside kohaselt peaks nende arv 2016. aastaks kasvama 43,1 protsendini⁶.

Kuigi lineaarseid teleülekandeid vaadatakse kogu ELis endiselt keskmiselt 4 tundi päevas,⁷ hakkab ühtesulandumine teenuste tarbimine reaalsuseks saama ning turul tegutsejad arendavad ja kohandavad oma ärimudeleid sellele vastavalt. Tehnika võimaldab kasutajatel juba nüüd luua, levitada ja kasutada mitmesugust liiki sisu olenemata ajast, kohast ja seadmetest. Komisjon leiab, et tuleks kasutada muutuva tehnoloogilise keskkonna pakutavaid võimalusi ning tagada kõigile eurooplastele võimalikult ulatuslik juurdepääs Euroopa mitmekülgsele sisule ja võimalikult palju erinevaid kvaliteetseid pakkumisi. Kui tehnika võimaldaks pakkuda infosisu selliselt, et see oleks vaatajatele seaduslikult kättesaadav kogu ELis, võiks see ühtlasi motiveerida turul tegutsejaid looma uudset sisu.

¹ Terminoloogia kohta vt <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connectedTV>.

² OTT-teenuste pakkujad pakuvad interneti vahendusel audiovisuaalset sisu, kuid ei ole ise elektroonilise side teenuste ega võrkude pakkujad.

³ IHS Screen Digest.

⁴ IHS Screen Digest.

⁵ <http://www.pnewswire.com/news-releases/western-viewers-fall-behind-in-the-web-connected-tv-revolution-168126616.html>.

⁶ Allikas: e-marketer.

⁷ Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskuse aastaraamat, II köide, lk 171.

On vaja, et eraettevõtjad edendaksid innovatsiooni ning poliitikakujundajad tagaksid sobivad raamtingimused ja arutleksid võimalike poliitiliste lahenduste üle. Sellest tulenevad järgmised küsimused:

– Mida teha, et ühtesulandumine üleeuroopalisel turul väljenduks Euroopa majanduskasvus ja ettevõtlusinnovatsioonis (2. peatükk)?

– Kuidas mõjutab ühtesulandumine selliseid väärtusi nagu meedia pluralism, kultuuriline mitmekesisus ja tarbijakaitse, sh konkreetsete inimrühmade, näiteks alaealiste kaitse (3. peatükk)?

Järgmisel aastakümnel muutub ühtesulandumine järkjärgult üha märgatavamaks ning see võib avaldada mõju hulgale õigusaktidele, näiteks käesoleva rohelise raamatu tähelepanu keskmes olevale audiovisuaalmeedia teenuste direktiivile,⁸ aga ka e-kaubanduse direktiivile⁹ ja elektroonilise side raamistikule¹⁰. Konsultatsioonilt ei eeldata mingit konkreetset tulemust. Samas võib see siiski näidata teed võimalike pikemaajaliste õiguslike ja poliitiliste lahenduste suunas. Eelkõige võib see tähendada, et omavahel seotakse sellised komisjoni algatused nagu laste internetikasutuse turvalisemaks muutmiseks loodud koalitsioon,¹¹ meediavabaduse ja -mitmekesisuse kõrgetasemelise töörühma¹² aruande võimalikud järelmeetmed ja eneseregulatsiooni algatustega seotud töö.

2. KASV JA INNOVATSIOON

2012. aastal kasutas 22 % ELi kodanikke internetti mobiilse seadme kaudu¹³. Prognoositakse, et aastaks 2016 moodustab suurema osa tarbijate tekitatava internetiliikluse mahust video ning et suurem osa IP-liiklusest toimub läbi wifi ja mobiilsete seadmete¹⁴.

Olulisi arve: audiovisuaalse sisu tarbimine teel internetti

2011. aastal ulatusid Euroopa tarbijate kulutused digitaalsetele videotele (interneti kaudu edastatavad filmid ja teleseriaalid) 364,4 miljoni euronit (võrreldes 2010. aastaga +41,8 %),

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/13/EL, 10. märts 2010, audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), ELT L 95, 15.4.2010, lk 1–24.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1–16.

¹⁰ Nt universaalteenuse direktiivi artikkel 31, spektripoliitika, juurdepääsu käsitleva direktiivi artikkel 6.

¹¹ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/creating-better-internet-kids>.

¹² http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/hlg/hlg_final_report.pdf.

¹³ Eurostat 2012 Individuals - Mobile Internet access (isoc_ci_im_i).

¹⁴ http://www.cisco.com/en/US/solutions/collateral/ns341/ns525/ns537/ns705/ns827/white_paper_c11-481360_ns827_Networking_Solutions_White_Paper.html.

¹⁵ Rahvusvahelise videoföderatsiooni aastaraamat 2012.

kusjuures füüsiliste ja digitaalsete videote turu suurus kokku oli 9493,8 miljonit eurot (võrreldes 2010. aastaga –4,6 %) ¹⁵.

Hinnanguliselt on teiste liikmesriikide tasuliste TV-teenuste operaatoritelt tellitavate videoteenuste puhul rahuldumata nõudluse maht ligikaudu 760–1610 miljonit eurot aastas ¹⁶.

Eeldatavasti kasvab internetis videoteenuste kasutajate arv kogu maailmas 2016. aastaks 1,5 miljardini (võrreldes 792 miljoniga aastal 2011) ¹⁷.

2012. aasta kolmandas kvartalis oli ELis 306 tellitavate videoteenuste (*video-on-demand* ehk VoD) pakkujat ¹⁸.

Iga minut laaditakse YouTube'i 72 tunni jagu videomaterjale.

Seadmete valmistajatel ja tehnika arendajatel on võimalik pakkuda kasvavale turule innovaatilisi, kasutajasõbraliku liidese ja hea juurdepääsetavusega seadmeid. Võrguoperaatorid võivad eeldada, et kasvab nõudlus suurema läbilaskevõimega andmesidekanalite järele, mis omakorda soodustab investeringuid kiiretesse võrkudesse. Sisu loojatele avanevad uued võimalused suurendada oma vaatajaskonda, saada oma töö eest raha ja eksperimenteerida sisu tootmise ja pakumise eri moodustega. Lisandub platvorme, ¹⁹ mida ringhäälinguorganisatsioonid saavad kasutada oma sisu levitamiseks ja pakutavate interaktiivsete materjalide arendamiseks.

Kirjeldatud potentsiaali teostumise peamised eeldused ei ole midagi uut: kasvu võimaldava suurusega turg, konkurentsil põhinev keskkond, valmisolek muuta ärimudeleid, koostalitlusvõime ja piisav taristu. Internetipõhise meedia tuleviku kujundamiseks peab Euroopa looma need eeldused ja edendama samas audiovisuaalse meedia reguleerimise alusväärtusi.

2.1. Turukaalutlused

Euroopa Liitu iseloomustab kultuuriline ja keeleline mitmekesisus, mis võib anda maailmaturul konkurentsieelise, kuid võrgustike suure mõjuga keskkonnas on seda peetud ka probleemiks.

Võrgustike mõju meedia- ja internetimaailmas võib anda olulise suhtelise piirideta turul seaduslikult tegutsevatele operaatoritele ja teenusepakkujatele, kes võivad tänu sellele suuta kokku panna mahukaid eelarveid ja kasutada ära mastaabisäästu. Turuletulijad, kes pakuvad audiovisuaalset sisu internetis ilma geograafiliste juurdepääsupiiranguteta, võivad oma vaatajateks saada enam kui 368 miljonit ELi internetikasutajat ²⁰ ja esitada seega väljakutse selle valdkonna traditsioonilistele ettevõtjatele. Mitmelgi puhul on sellega edukalt hakkama saanud ELi killustatud turule tulnud USA ettevõtted.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/media/docs/elecpay/plum_tns_final_en.pdf.

¹⁷ <http://newsroom.cisco.com/press-release-content?type=webcontent&articleId=888280>.

¹⁸ Euroopa Audiovisuaalsektori Vaatluskeskus; arvesse võeti järgmisi platvorme: puhtakujuline internetiteenus, elektrooniliste failide müük, videomängukonsoolid, kaabellevi, IP-televisioon, teenusepakujaspetsiifilised digimuundurid, nutitelefonid, nutitelerid, tüketehnoloogiaga tellitavad videoteenused (satelliidi ja maapealse digitaaltelevisiooni kaudu), välja arvatud iTunes ja Google Play App Store'is pakutavad rakendused. Siia ei kuulu: arhiivid, trailerid, teleseriaalid, täiskasvanutele mõeldud saated, koolitusprogrammid, filmikanalite järelevaatamiskataloogid.

¹⁹ Platvorme on võimalik seadmetesse integreerida juba tootmise käigus, aga neid saavad pakkuda ka muud osapooled, näiteks elektroonilise side ja kaabelside operaatorid, OTT-teenuste pakkujad või ringhäälinguorganisatsioonid.

²⁰ <http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>.

Euroopa kasutajad on internetis pakutavate audiovisuaalmeedia teenuste puhul seni pidanud leppima piiratud valikuvõimaluste ja takistatud juurdepääsuga, mis johtub sageli geograafilistest piirangutest. Nutitelerite rakenduste kasutamist piiravad sageli riigipõhised seadistused ja tootja eelvalikud ning juurdepääs teiste ELi riikide sisule on sageli blokeeritud.²¹

Tehnika abil on võimalik neist takistustest üle saada. Sisu tootjad, subtitreerijad ja teadlased on hakanud looma ühisorganisatsioone, et jagada kättesaadavaid keeleressursse (nt tootjate valduses olevaid subtiitrite korpusi²²) ja vahendeid²³.

Tuleviku tarbijakogemus

a) Aastaks Erasmusega Londonisse õppima läinud Poola üliõpilasel on oma Poola krediitkaardiga juurdepääs kõigile Poola operaatorite audiovisuaalpakkumistele sama moodi, nagu tal enne oli Krakówis, sest Poola teenuseid pakutakse ka Londonis.

b) Tema Ühendkuningriigist pärit toanaaber kirjutab oma lõputööd Portugali režissööride loomingu kohta ning ta saab väga lihtsalt vaadata Portugali audiovisuaalse sisu pakkujate materjale. Korterikaaslased vaatavad sageli koos spordiülekandeid ELi eri riikidest.

Audiovisuaalteoste internetis levitamist käsitlevas rohelises raamatus keskenduti eelkõige autoriõigusega seotud küsimustele²⁴. Komisjon avaldab selle konsultatsiooni tulemused 2013. aastal. 2012. aasta detsembris²⁵ kinnitas komisjon, et jätkab tööd nüüdisaegse autoriõiguse raamistiku nimel, ja leppis kokku kahes paralleelses tegevusliinis: 2013. aastal toimub sidusrühmadega struktureeritud dialoog selliste küsimuste üle, milles on vaja kiireid edusamme (kaasa arvatud piiriülene sisu liikuvus ja juurdepääs audiovisuaalteostele), ning lõpule viiakse turu-uuringud, mõjuhindamised ja õigusaktide eelnõude koostamine, et 2014. aastal otsustada, kas esitada sellest tulenevalt seadusandliku reformi ettepanekud²⁶. Seepärast ei käsitleta käesolevas rohelises raamatus autoriõigust eriti põhjalikult.

Pakkumise mõttes valitseb tänapäeva meediamaailmas konkurents tarbijate tähelepanu nimel. Turul tegutsejad (nt tasulise televisiooni operaatorid, tasuta avalik-õigusliku või kommertsringhäälingu organisatsioonid, tellitavate videoteenuste pakkujad, seadmete valmistajad) üritavad enda pakutavat esile tuua, pakkudes kvaliteetset või atraktiivset sisu, olgu see siis ainuõiguste põhjal või kasutajasõbralike liideste kaudu. Pakutava sisu mahu ja mitmekesisuse lisandumine muudab meelelahutusmaastikku.

²¹ *Study on the economic potential of cross-border pay-to-view audiovisual media services TNS opinion*, Plum, the futures company - Euroopa Komisjoni tellitud uuring, jaanuar 2012 http://ec.europa.eu/internal_market/media/elecpay/index_en.htm#maincontentSec1.

²² Subtitreerimisetevõtete ja filmitootjate/-levitajate käsutuses on suured subtiitrite korpused (andmebaasid), mis sisaldavad sageli paralleelseid tõlkeid mitmesse eri keelde. See on väga väärtuslik toormaterjal kohandatud masintõlkesüsteemide arendajatele.

²³ Näiteks SUMAT (www.sumat-project.eu), SAVAS (www.fp7-savas.eu) ja IKT tööprogramm 2013, lk 47 <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/docs/ict-wp2013-10-7-2013-with-cover-issn.pdf>.

²⁴ Roheline raamat audiovisuaalteoste internetis levitamise kohta Euroopa Liidus: võimalused ja probleemid digitaalse ühtse turu kujundamisel, KOM(2011) 427 (lõplik).

²⁵ Komisjoni teatis infosisu kohta digitaalsel ühtsel turul, COM(2012) 789 (final).

²⁶ Käsitletakse järgmisi küsimusi: territoriaalsus siseturul; autoriõiguste ühtlustamine ning nendega seotud piirangud ja erandid digitaalajastul; ELi autoriõiguse turu killustatus ning see, kuidas parandada jõustamise tulemuslikkust ja tõhusust, samal ajal toetades selle õiguspärasust autoriõiguse reformi laiemas kontekstis.

2009. aastal²⁷ investeerisid ELi ringhäälinguorganisatsioonid ligikaudu kolmandiku oma tuludest sisse. Ringhäälinguorganisatsioonid kulutasid ELis saadetele 34,5 miljardit eurot, millest ligikaudu 15,6 miljardit kulus õiguste omandamiseks: 5,8 miljardit eurot spordisündmustega seotud õigustele ning 9,8 miljardit filmidele ja telesaadetele²⁸. Kvaliteetsisu (olulised spordisündmused ja värsked edukad filmid, nn menukid) järele on suur nõudlus ning sellest tulenevalt loob see audiovisuaalsektori jaoks märkimisväärset tulu. Oma pakkumise Inglismaa *Premier League*'i jalgpallivõistluste teleülekannete õiguste saamiseks järgmiseks kolmeks aastaks alates 2013/14. hooajast tegi ka BT ning tulemuseks oli rekordiline leping 3 miljardi euro eest, st eelmise kolme hooaja lepingu suurus ületati 71 protsendiga²⁹. USA-s kulutas Netflix 2011/12 hooajal voogedastatava sisu ostmiseks hinnanguliselt 4,8 miljardit dollarit.

Edu saladus võib peituda selles, kui järjepidevalt suudetakse vaatajatele sellist sisu pakkuda. Platvormide operaatorite ja sisu pakkujate vahelised ainuõiguslikud lepingud võimaldavad sisu tootjatel investeringuid amortiseerida, kuid samas võivad need ka piirata kolmandate isikute võimalusi oma vaatajaskonnale sellist sisu pakkuda. See võib takistada uute tegijate turuletulekut.

Kui mõni platvorm muutub kasutajate seas väga populaarseks ja sellest saab sisu pakkujate jaoks oluline vaatajateni jõudmise kanal, võib juhtuda, et sellised platvormid hakkavad soosima teatavaid ettevõtteid või enda teenuseid, kui tegemist on vertikaalselt integreeritud ettevõtetega. Ka asjaolu, et sellistel platvormidel on juurdepääs mitmesugustele kasutajate andmetele, võib neile anda täiendava konkurentsieelise³⁰. Mõned liikmesriigid, näiteks Ühendkuningriik, on pidanud vajalikuks kehtestada hulгимүүgi tasandil eelkohustused, kui tegemist on juurdepääsuga tippspordiürituste otseülekannetele ja Hollywoodi filmide esmaedastustele, sest seda peetakse konkurentide ärialase eluspüsimise seisukohalt hädavajalikuks.

Riikide ja Euroopa tasandil kasutatakse ELi konkurentsieeskirju, et lahendada turuvõimu võimaliku kuritarvitamise probleemid juhul, kui mõnel ettevõtjal on asjaomasel turul domineeriv seisund. Seoses sellega on vaja tagada, et ka üha enam ühtesulanduvast maailmas toimiks kiire ja tõhus turg.

Komisjon on mitmel juhul sekkunud, et tagada spordisündmuste meediaõiguste ühismüügi puhul konkurents³¹. Ühinemisjuhtumite puhul on komisjon olnud nõus heastamismeetmetega, et tagada juurdepääsu säilimine populaarsete filmide ja spordisündmuste sisule³². Seoses sellega tuleks tähelepanu pöörata Euroopa Kohtu lahenditele, milles käsitletakse litsentsi andmisest keeldumist³³. Kui õiguste omaja on valitseva seisundiga ja keeldub võimaldamast juurdepääsu teatava äritegevuse jaoks hädavajalikele tootele või teenusele, võib tegemist olla seisundi kuritarvitamisega, kui selline keeldumine takistab uue ja potentsiaalselt tarbijatele

²⁷ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele. Esimene aruanne direktiivi 2010/13/EL artiklite 13, 16 ja 17 kohaldamise kohta aastatel 2009–2010: Euroopa päritolu teoste edendamine ELi kavakohastes ja tellitavates audiovisuaalmeedia teenustes, COM (2012) 522.

²⁸ Lõplik uuring audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi Euroopa päritoluga teoste edendamist audiovisuaalmeedia teenustes käsitlevate sätete rakendamise kohta, 13. detsember 2011.

²⁹ <http://www.guardian.co.uk/media/2012/jun/13/premier-league-tv-rights-3-billion-sky-bt>.

³⁰ Vt ka punkti 3.1 andmekaitse kohta.

³¹ Juhtumid COMP/38.173 — FA *Premier League*'i meediaõiguste ühismüük, COMP//37.214 — Saksamaa Bundesliga meediaõiguste ühismüük ja COMP/37.398 — UEFA meistrite liiga kommertsõiguste ühismüük.

³² Juhtum COMP/M.2876 Newscorp//Telepiù.

³³ Kohtuasi C-418/01 IMS Health, C-418/01, GmbH & Co. OHG *versus* NDC Health GmbH & Co. KG, kohtulahendite kogumik 2004 I-5039.

huvi pakkuva toote turuletulekut. Selline tegevus ei ole õigustatud ja välistab konkurentsi järelturul. Inglise *Premier League*'i puhul otsustas Euroopa Kohus, et kuigi ELi konkurentsiõigus ei takista õiguse omajat andmast ühele litsentsiomanikule spordisündmuse edastamise ainuõigust ühes või mitmes liikmesriigis, ei tohi õiguse omaja keelata ainulitsentsi omanikule sellise spordisündmusega seotud piiriüleste teenuste pakkumist³⁴. Põhjuseks on, et sellise keelu korral oleks litsentsiomanikul litsentsiga hõlmatud piirkonnas täielik territoriaalne ainuõigus, mis välistaks igasuguse konkurentsi ringhäälinguorganisatsioonide vahel ning jaotaks siseturu vastavalt edastamise ainuõiguse ulatusele.

Konkurentiaspektid kerkivad esile ka avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide rahastamise puhul. Avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid laiendavad oma tegevust rakenduste ja veebilehtede kaudu sageli ka internetti. Osa ettevõtteid peab seda positiivseks, teised aga leiavad, et selline tegevus konkureerib nende äritegevusega, mida riik ei rahasta. 2009. aastal võttis komisjon vastu teatise riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta avalik-õigusliku ringhäälingu suhtes, võttes arvesse tehnika arengut, muu hulgas edastamisplatvormide ja -tehnoloogiate lisandumist. Teatises nõuti eelhindamise kasutuselevõttu. See hõlmab avalikku konsultatsiooni avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide oluliste uute teenuste üle, et liikmesriigid saaksid hinnata uue teenuse mõju turule ja võrrelda seda teenuse ühiskondliku väärtusega.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (1) Millised on need tegurid, mis võimaldavad USA ettevõtjatel ennast ELi killustatud turul edukalt sisse seada vaatamata keeleliste ja kultuuriliste erinevustele, samas kui ELi enda ettevõtjatel on sellega raskusi? Millised tegurid ei lase ELi äriühingutel edu saavutada?
- (2) Millised tegurid mõjutavad kvaliteetsisu kättesaadavust? Kas praegu esineb hulгимүүigitasandil kvaliteetsisuga seotud käitumist, mis mõjutab turulepääsu ja jätkusuutlikku äritegevust? Kui jah, siis kuidas see mõjutab tarbijaid? Kas lisaks kehtivatele konkurentsieeskirjadele on vaja veel mingit õiguslikku sekkumist?
- (3) Kas esineb takistusi, mille kõrvaldamine eeldaks regulatiivmeetmeid platvormidele juurdepääsu kohta?

2.2. Rahastamismudelid

Järkjärguline ühtesulandumine, tarbijakäitumise muutumine³⁵ ja uute ärimudelite esilekerkimine mõjutab audiovisuaalse toodangu rahastamist.

³⁴ Liidetud kohtuasjad C-403/08 ja C-429/08, *Football Association Premier League Ltd ja teised versus QC Leisure ja teised; Karen Murphy versus Media Protection Services Ltd*, 4. oktoobri 2011. aasta otsus. Vt ka komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühtne raamistik usalduse loomiseks digitaalse ühtse turu vastu seoses e-kaubanduse ja internetipõhiste teenustega”, 11. jaanuar 2012, lk 7.

³⁵ Tarbijate kulutused DVD-dele vähenesid 2010. ja 2011. aasta vahel 7,7 %, kuid tellitavatele videoteenustele kulutati 20,1 % rohkem (kokku 1,2 miljardit eurot). *The European Video Yearbook*, 2012, lk 7. 2008. ja 2010. aasta vahelisel ajal kasvas videote vaatamine internetis Ühendkuningriigis rohkem kui kaks korda (31 minutini päevas), Prantsusmaal kasvas see 104 % (24 minutini päevas). Allikas: Cimscore.

Telesaadete ja -seriaalide formaatidega³⁶ kaubeldakse Euroopas üha enam (mõnikord neid kohaliku maitsega kohandades) ja samuti eksporditakse neid mujale maailma³⁷. Koostööpotentsiaali on veelgi selliste materjalide vallas, mille puhul ei ole keelebarjäär nii suur, nt lastesaated või dokumentaalfilmid. Lisaks professionaalide loodud telesaadetele võib suure vaatajaskonnani jõuda ka kasutajate loodud sisu, seda näiteks ringhäälinguorganisatsioonide lineaarse programmi osana. Ka OTT-teenuste pakkujad võivad edastada oma teleseriaale ja otsesaateid ning omandada õigusi kvaliteetsisule.

Liikmesriigid on välja töötanud mitmeid mooduseid Euroopa teoste propageerimiseks muu hulgas nende tootmise, rahastamise ja suuremale auditooriumile levitamise kaudu. Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis on sätestatud, mitme protsendi ulatuses peavad ELi ringhäälinguorganisatsioonid edastama Euroopa ja sõltumatute tootjate teoseid. Mittelineaarsete audiovisuaalmeedia teenuste puhul on Euroopa teoste edendamise kohustus sõnastatud paindlikumalt ning ette on nähtud võimalus nõuda ringhäälinguorganisatsioonidelt ja tellitavate teenuste pakkujatel rahalist panust Euroopa teoste tootmise toetamiseks. Kuigi liikmesriigid täidavad laias laastus praeguseid õigusaktidega kehtestatud kohustusi, on nende tähelepanu keskmes peamiselt omamaine toodang. Teiste Euroopa riikide teosed moodustavad ELis vaid 8,1 % eetritudidest³⁸.

Tellitava videoteenuse platvormidel on tavaks saanud investeerida originaalsisusse ning see näitab, et need uued ettevõtjad on audiovisuaalse sisu jaoks potentsiaalsed investorid. Arvestades tellitavate videoteenuste dünaamilist kasvu ja ringhäälinguorganisatsioonide praegust panust Euroopa teoste loomisse, on mõnedes liikmesriikides alustatud arutelusid, mis käsitlevad uute internetipõhiste ettevõtjate rahalist panust sellisesse sisusse, mida nad otseselt kasutavad. Seoses sellega võivad esile kerkida küsimused väljastpoolt Euroopat pärit ettevõtjate panuse kohta.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (4) Kas audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi praegused nõuded tagavad parimad võimalused edendada Euroopa teoste loomist, levitamist, kättesaadavust ja turu jaoks atraktiivseks muutmist?
- (5) Kuidas mõjutavad ühtesulandumine ja tarbijakäitumise muutumine sisu rahastamise praegust süsteemi? Kuidas osalevad rahastamises uue väärtusahela erinevad osalised?

2.3. Internetiühendusega televisiooni koostalitlusvõime

Internetiühendusega teleseadmed ja -teenused sõltuvad mitmesugustest ringhäälingu-, IT- ja telekommunikatsioonistandarditest³⁹. Ühtesulandumine tähendab, et uuesti tuleb arutada selle üle, kuidas läheneda standardimisele, arvestades nii selle positiivseid (mastaabisääst ja koostalitlusvõime) kui ka negatiivseid (innovatsiooni takistamise oht) külgi.

³⁶ Vt joonealune märkus 28: Uuringu kohaselt, milles käsitleti audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi rakendamist Euroopa päritolu teoste edendamise vallas, moodustas aastatel 2006–2008 saateformaatide eksport Euroopast Põhja-Ameerikasse, Lõuna-Ameerikasse ja Aiasse 5084 eetritudi ning euroopasisene formaatidega kauplemine 19 995 eetritudi. Formaadi eksport Euroopast Põhja-Ameerikasse moodustas 2213 tundi, Põhja-Ameerikast Euroopasse aga 8363 tundi.

³⁷ Kogu maailma eksporditavad ja kohapeal kohandatavad saated on näiteks „Kes tahab saada miljonäriks?” ja „Võta või jäta” ning teleseriaalid „Kuritegu” („Forbrydelsen”) ja „Sild” („Broen/Bron”).

³⁸ Vt joonealune märkus 28.

³⁹ Sh digiteleviseiooni standardid ning sisu edastamiseks kasutatav internetiprotokoll. Edaspidi võib olulisemaks muutuda ka muu, nt sisu esitamiseks kasutatav MPEG 25 ja HTML5.

HbbTV on ETSI standard, mida paljud ringhäälinguorganisatsioonid, sisu pakkujad, võrgud ja tarbeseadmete valmistajad Euroopas⁴⁰ kasutavad ringhäälingu ja lairibasisu ühendamiseks. HbbTV üks funktsioon⁴¹ võimaldab käivitada lairibasisu ringhäälingusignaali kaudu. Teise lähenemise puhul realiseeritakse ringhäälinguorganisatsioonide ja võrguoperaatorite koostöös terviklik platvorm, näiteks YouView Ühendkuningriigis⁴². Itaalias kasutatakse internetiühendusega televisiooni standardina peamiselt ajaloolistel põhjustel MHP-d⁴³.

On ilmnud, et sageli ei ole ühes liikmesriigis ostetud internetiühendusega teleri seadeid võimalik muuta, et võtta vastu teiste liikmesriikide teenuseid⁴⁴. Samuti ei reageeri sellised telerid teisest liikmesriigist seaduslikult edastatavas signaalis sisalduvatele päästikprotsessidele.

Mõned tootjad seadistavad oma tooted selliselt, et juurde saab pääseda piiratud hulga teenustele ja rakendustele. Mõned liikmesriigid on HbbTV põhjal töötanud välja riigisisese spetsifikatsioonid. Mõningatel juhtudel ei ole selliste riigisiseste spetsifikatsioonide kohased seadmed täielikult koostalitlusvõimelised muude riikide seadmetega. Lisaks sisaldavad seadmed mõningatel juhtudel konkreetseid tehnilisi lahendusi (nt digitaalõiguste haldamist), et tulla vastu riigi asjaomaste osaliste ootustele. Erinevad standardid tähendavad, et rakenduste arendajad peavad oma toodangu eri seadmete jaoks ümber kirjutama⁴⁵.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (6) Kas reaalsest või võimalikust killustumisest ülesaamiseks ja piiriülese koostalitlusvõime tagamiseks on vaja ELi meetmeid? Kas turu jaoks oleks vaja välja töötada uusi standardeid või vanu ajakohastada?

2.4. Infrastruktuur ja spekter

Audiovisuaalsisu mitme voo edastus ülikõrglahutuse või kõrglahutusega, sh rööpseks kasutuseks ja 3D-ks, eeldab isegi tõhusama andmetihendustehnoloogia korral suuremat ribalaiust (100 Mbit/s või isegi rohkem), et sisu saaks vaadata üle interneti. Komisjon esitas Euroopa digitaalarengu tegevuskavas põhjaliku strateegia lairibaühenduse arendamiseks⁴⁶ ning tegi ettepaneku Euroopa Ühendamise Rahastu kohta, et edendada Euroopa tasandil sihtotstarbelisi investeringuid taristutesse⁴⁷. Lisaks korraldas komisjon hiljuti avaliku konsultatsiooni läbipaistvuse, andmeliiklusvoogude juhtimise ja kommutatsiooni konkreetsete aspektide üle avatud internetis⁴⁸ ning kavatses esitada neis küsimustes täpsemad suunised.

Spetsiaalsed spektrivahemikud on andnud ringhäälinguorganisatsioonidele väärtusliku üldkasutatava ressursi, mis toetab nii nende enda kui ka teiste programmitootmist. Samas leiti,

⁴⁰ Käesoleva raamatu kirjutamise ajal kättesaadava teabe kohaselt töötab HbbTV korrapäraselt Tšehhis, Taanis, Prantsusmaal, Saksamaal, Madalmaades, Poolas, Hispaanias ja Šveitsis. Austria, Soome, Norra, Rootsi ja Türgi on kas teatanud plaanidest HbbTV kasutusele võtta või katsetavad seda. Huvi on ka väljaspool Euroopat.

⁴¹ Olemas on nii HbbTV põhised võrguoperaatorite ja tootjate portaalid kui ka sõltumatud rakendused.

⁴² YouView alustas mitme ettevõtte koostööna loodud keskkonnas tegevust 2012. aasta juulis. Nagu muudelgi vertikaalsetel turuplatvormidel, ei ole tal täielikult standarditud arhitektuuri.

⁴³ MHP (*Multimedia Home Platform*) on põhimõtteliselt hulk käsklusi, mille abil saab digiTV vastuvõtja operatsioonisüsteemile öelda, mida teha vastuvõetud interaktiivse telerakendusega. http://www.dvb.org/technology/fact_sheets/DVB-MHP_Factsheet.pdf.

⁴⁴ Selle üle on arutletud sidusrühmade kohtumistel.

⁴⁵ Selle küsimusega tegelevad mitmed organisatsioonid, nt: <http://www.smarttv-alliance.org>; ja avatud Interneti-TV foorum.

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/digital-agenda>.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>.

⁴⁸ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/line-public-consultation-specific-aspects-transparency-traffic-management-and-switching-open>

et analoogringhäälingu lõpetamisega tekkiva digitaalse dividendi (800 MHz sagedusala) osaline ümberjaotamine tooks märgatavat kasu kaugemate piirkondade traadita lairibaühenduse arendamiseks. Seda kinnitati raadiospektripoliitika programmis,⁴⁹ milles seati eesmärgiks vähemalt 1200 MHz sagedusala eraldamine traadita lairibaühenduse jaoks, mis tähendab, et surve kasutadaolevatele spektriressurssidele suureneb veelgi. Spektriressursid võivad hõlbustada audiovisuaalse sisu maapealset ja satelliidi kaudu edastamist ning sisu edastamise ja täiendavate teenuste jaoks vajalikke interaktiivseid funktsioone. Seoses ühtesulandumisega kerkib esile küsimus, milline saab olema maapealse ringhäälingu roll selliste teenuste pakkumisel tulevikus. Tööstuses uuritakse üha enam hübriidmudeleid, mis seoksid lairibaühenduse eelised (individuaalsed valikuvõimalused tellitava sisu osas) sellega, kui tõhusalt saab ringhääling edastada sisu (nt spordisündmuste otseülekandeid või meelelahutusüritusi) samaaegselt suurele vaatajaskonnale.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (7) Kui olulised on mitmesuguste sisuedastusplatvormide (nt maapealne ja satelliitringhääling, traadiga lairibaühendus, sh kaabellevi, mobiilne lairibaühendus) erinevused kasutajakogemuse ja avaliku huviga seotud kohustuste seisukohast?
- (8) Millised sagedusala määramise ja jagamise mudelid võiksid aidata kaasa samu sagedusalasid kasutava ringhäälingu, mobiilse lairibaühenduse ja muude rakenduste (nt saadete loomise seadmete) arenguvõimalustele?
- (9) Millised on spektri vallas konkreetset teadustöölalased vajadused, mis võimaldaksid sellist arengut toetada?

3. VÄÄRTUSED

Audiovisuaalmeedia teenuste reguleerimine Euroopas toetub väärtustele, mille tulemuseks on eeskirjad, mis toetavad sõnavabadust ja meediapluralismi, kultuurilist mitmekesisust⁵⁰ ning isikuandmete ja tarbijate, sh haavatavate isikute, näiteks alaealiste ja puuetega inimeste kaitset. Oluline on, et ühtesulandavas keskkonnas soodustataks austust nende väärtuste vastu asjakohaste poliitiliste valikute kaudu.

3.1. Reguleeriv raamistik

ELi tasandil on audiovisuaalmeedia teenuseid reguleeritud peamiselt lähtuvalt siseturust ja eelkõige päritoluriigi põhimõttest. Euroopa ühtsel televisiooniturul on kohaldatud minimaalset hulka ühiseid eeskirju selliste aspektide kohta nagu reklaam, alaealiste kaitse ja Euroopa päritolu audiovisuaalteoste propageerimine.

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi tehnoloogiliselt neutraalne lähenemine tähendab, et samu teenuseid reguleeritakse sama moodi olenemata sellest, millise seadme kaudu neid tarbitakse. Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis eristatakse siiski lineaarseid ja mittelineaarseid teenuseid (vastavalt teleringhääling ja tellitav sisu⁵¹), eeldades et tellitavate teenuste üle on tarbijatel palju suurem kontroll, mis õigustab teatavates valdkondades leebemat regulatsiooni.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/118>.

⁵⁰ See on olemuslik väärtus, mida tuleb kaitsta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 167.

⁵¹ Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikli 1 lõike 1 punkt g: „tellitav audiovisuaalmeedia teenus” (st mittelineaarne audiovisuaalmeedia teenus) – audiovisuaalmeedia teenus, mida osutab meediateenuse osutaja saadete vaatamiseks kasutaja valitud ajal ja kasutaja isikliku taotluse põhjal, võttes aluseks meediateenuse osutaja valitud programmikataloogi.

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi eeskirju kohaldatakse ainult meediateenuste pakkujate suhtes. Sellise põhimõtte määratlus lähtub toimetust vastutuse põhimõttest⁵². Kui pakkuja vastutab sisu valiku eest ja määrab kindlaks selle esitamise viisi, kohaldatakse tema teenuste suhtes audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi ka siis, kui sisu edastatakse interneti teel.

Lineaarsed ja mittelineaarsed teenused konkureerivad üha enam ühel ja samal ekraanil ning mõnikord võidakse pakkuda kahe eri edastuskanali kaudu sama sisu samale vaatajaskonnale. Uus tellitav sisu näeb sageli välja nagu passiivset tarbimist võimaldav lineaarne sisu ning tarbija jaoks võib see muuta lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste piirid üsna ähmaseks. Kui peaks juhtuma, et samalaadse sisu lineaarset ja mittelineaarset pakkumist hakatakse ühtesulandavas maailmas käsitama omavahel konkureerivate nähtustena, võivad praeguste reeglite erinevused seda suhet moonutama hakata. Teisalt, kui tarbijapoolse kontrolli ulatus peaks jääma kasutajate jaoks oluliseks omaduseks, oleks erinevas reguleerimises teatav loogika. Poliitikakujundajad peavad kaaluma, kuidas mõjutaksid sellised muudatused praeguste vahendite tõhusust ja tarbijate suhtumist vastuvõetavasse teenusesse.

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi kohaldatakse ainult ELi õigusruumi kuuluvate pakkujate suhtes. Satelliidi kaudu pakutavad audiovisuaalmeedia teenused kuuluvad liikmesriigi õiguspädevusse, kui satelliitside üleslüli asub liikmesriigis või kui kasutatakse liikmesriigile kuuluvat satelliidivõimsust.⁵³ Need eeskirjad ei laiene ELi suunatud sisule, mida edastatakse interneti kaudu kolmandatest riikidest.

Arvestades, et väljaspool ELi pakutavad meediateenused on interneti ja satelliitside kaudu üha enam kättesaadavad, eeldaks nende teenuste õigusruumi kindlaksmääramine, et hinnatakse vajadust lahendada õigusruumide kattuvuse küsimus. Samalaadsete küsimuste üle peetakse aru ka andmekaitse vallas.

Mittelineaarsete teenuste pakkumise suhtes kohaldatakse ka e-kaubanduse direktiivi. Ühtesulandavas keskkonnas muutub selle direktiivi ja audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi seos ilmsemaks⁵⁴. Sama kehtib andmekaitsealaste õigusaktide puhul, sest uute teenuste toimimine eeldab sageli isikuandmete töötlemist isegi, kui üksikisik ei pruugi olla täiesti teadlik, et isikuandmeid kogutakse ja töödeldakse. Nii pea, kui audiovisuaalmeedia teenuste tarbimise käigus tekkinud andmed seostatakse identifitseeritud või identifitseeritava füüsilise isikuga, on tegemist isikuandmetega, mis kuuluvad automaatselt ELi andmekaitse direktiivi (95/46/EÜ) reguleerimisalasse⁵⁵. Siinjuures on oluline ka tarbijakaitsealane õiguslik regulatsioon⁵⁶.

Arvestades interneti üleilmsust ja keerukust tundub, et iseregulatsioon täiendab sobivalt regulatiivset lähenemist. 2012. aastal algatas komisjon protsessi,⁵⁷ et töötada koostöös

⁵² See tähendab füüsilist või juriidilist isikut, kellel on toimetust vastutus audiovisuaalmeedia teenuse audiovisuaalse sisu valikul ja kes määrab selle esitamise viisi (audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikli 1 lõike 1 punkt d). See ei hõlma füüsilisi ega juriidilisi isikuid, kes ainult edastavad saateid, mille toimetust vastutus on kolmandatel isikutel.

⁵³ Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi artikli 2 lõige 4.

⁵⁴ Vt eelkõige artiklis 3 esitatud siseturu klauslit ning artiklit 4 ja artikleid 6–8.

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31–50.

⁵⁶ Näiteks ebaausaid kaubandustavasid käsitlev direktiiv 2005/29/EÜ kaitseb tarbijaid eksitava ja agressiivse turustamise eest ning tagab, et ettevõtjate ELis esitatud mis tahes väide oleks selge, tõepärane ja tõendatud. Direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta reguleerib mitut tarbijaõiguste valdkonda ja ühtlustab neist mõned. Näiteks allalaaditavad või internetis vaadatavad digitaalsed tooted peavad olema varustatud selge teabega koostalitlusvõime ja funktsionaalsuse kohta.

⁵⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi uuendatud strateegia aastateks 2011–2014 ettevõtja sotsiaalse vastutuse

ettevõtjate ja muude sidusrühmadega välja ise- ja kaasregulatsiooni head tava sisaldav tegevusjuhend. Selle tulemusena koostatakse parema ise- ja kaasregulatsiooni põhimõtted, et saavutada seeläbi suurem tõhusus⁵⁸.

Neid tuleks võrdlusalusena arvesse võtta ka audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis nimetatud ise- ja kaasregulatsiooniprotsesside puhul⁵⁹.

Üha enam ühtesulanduvast maailmas muutub meediaoskus oluliseks igas eas vaatajatekuulajate jaoks. Komisjon on meediaoskuse vallas töötanud välja mitu põhimõtet tegevussuunda lisaks neile, mida kirjeldati audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis⁶⁰. Meediaoskust mõistetakse üldiselt oskuseks meediat kasutada, mõista ja kriitiliselt hinnata meedia ja meediasisu erinevaid aspekte ning suhelda erinevates kontekstides⁶¹.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (10) Kas meediakanalite ühtesulandumise kontekstis on tõendeid sellest, et lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste õiguslik eristamine moonutab turgu? Kui jah, siis kuidas oleks kõige parem selliste moonutustega toime tulla, kaitses ühtlasi audiovisuaalmeedia teenuste ELi õigusliku raamistiku alusväärtusi?
- (11) Kas tuleks muuta audiovisuaalmeedia teenuse pakkuja määratlust ja/või audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi reguleerimisala, et kohaldada audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi kohustusi ka praegu selle reguleerimisalast väljapoole jäävate subjektide suhtes, või kas nende väärtuste kaitsmiseks on muid mooduseid? Millistes valdkondades võiks rõhuda ise-/kaasreguleerimisele?
- (12) Kuidas võiksid muutused audiovisuaalvaldkonna reguleerimises mõjutada päritoluriigi põhimõtet ja seega ka ühisturgu?
- (13) Kas audiovisuaalmaailma suurem ühtesulandumine paneb audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi ja e-kaubanduse direktiivi sätete omavahelised suhted uuel moel proovile ja kui, siis mis valdkondades? Kas oskate selle kohta elulisi näiteid tuua?
- (14) Millised Euroopa tasandi algatused võiksid aidata parandada meediaoskuste taset kogu Euroopas?

3.2. Meediavabadus ja pluralism⁶²

Meediavabadus ja pluralism on tagatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 11. Nii audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv⁶³ kui ka konkurentsieeskirjad aitavad nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil säilitada meedia pluralismi.

valdkonnas”, KOM (2011) 681 (lõplik), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:ET:PDF>.

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>.

⁵⁹ Artikli 4 lõige 7

⁶⁰ Artikkel 33.

⁶¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Meediapädevus digitaalkeskonnas – Euroopa lähenemisviis”, KOM(2007) 833 (lõplik).

⁶² Juhime tähelepanu ka meediavabaduse ja pluralismi üle peetavatele avalikele konsultatsioonidele: <http://ec.europa.eu/digital-agenda>.

⁶³ Audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv toetab meedia pluralismi sellega, et võimaldab audiovisuaalse meedia teenuste vaba liikumist ühisturul, lähtudes päritoluriigi põhimõttest ja näiteks toetudes artiklile 14. Koos Euroopa päritolu teoste edendamise eeskirjadega toetab see meedia pluralismi.

Tänu internetile on inimestel seninägemata juurdepääs teabele ja sisule, mida pakutakse ka mujal kui nende enda riigis. Samuti saavad nad osaleda seisukohtade kujundamises. See toetab sõnavabadust ning suurendab arvamuste mitmekesisust.

Samal ajal muutub inimeste suhtumine informatsiooni. Filtrite kasutamine ja kohandatud otsingutulemused tähendavad, et suure tõenäosusega jõuavad inimesteni neid huvitavate valdkondade uudised, mis sobivad nende maailmapildiga. Ühest küljest on selliste filtreerimis- ja kohandamismehhanismide abil selgelt võimalik suurendada kodanike mõjuvõimu, sest neil on võimalik digitaalkeskonnale iseloomulikus teaberägistikus tõhusalt liikuda ja saada oma konkreetsete vajadustega sobivaid teenuseid. Teisalt võib see vähendada meedia kui sisu toimetaja rolli avalikus sfääris ning suurendada platvormi pakkujate, näiteks internetiettevõtete olulisust. Lisaks sellele, et platvormi pakkujad saavad määrata, milline sisu on kättesaadav, saavad nad mõjutada tehtavaid valikuid näiteks sellega, et muudavad teatava sisu kuvamise järjekorda, piiravad inimeste võimalusi muuta valikuid või piiravad teatavate rakenduste kasutamist. See võib mõjutada inimeste tegelikke valikuid seisukohtade paljusust sisaldavate meediamaterjalide kasutamisel ning tuua kaasa olukorra, kus võidakse sattuda haavatavasse olukorda ilma seda ise märkamata. Hästi toimiv meedia eeldab mitmesuguste, kasutajatele väärtuslikku sisu pakkuvate platvormide olemasolu ja nende platvormide avatust.

Liikmesriigid võivad panna võrguoperaatoritele mõistlikke edastamiskohustusi, et üldsusele edastataks konkreetseid ringhäälingukanaleid, kui suure arvu vaatajate jaoks on sellised võrgud nende kanalite kasutamise peamine vahend⁶⁴. Tingimustes, kus auditooriumini jõudmine sõltub vähestest edastusressurssidest, on see üks võimalus tagada konkreetsete kanalite pakkumine, kui liikmesriigid peavad sisu kättesaadavust üldist huvi pakkuvate eesmärkide seisukohast vajalikuks. Lairiba puhul ei ole edastusmaht vaatajatele kättesaadava sisu valiku seisukohast eriti piirav faktor.

Üldist huvi pakkuva sisu kättesaadavust muu hulgas internetis võivad tegelikkuses piirata ärilised otsused, mida teevad näiteks seadmete tootjad ja/või nende seadmete vahendusel kasutatavate platvormide operaatorid või ka sisu pakkujad ise⁶⁵.

Samuti võivad liikmesriigid panna paika digitaalsed ringhäälinguteenused, millele tuleb tagada juurdepääs, ning riigi reguleerivad asutused võivad kehtestada operaatoritele kohustused pakkuda juurdepääsu elektroonilistele saatekavadele⁶⁶.

Isegi kui sisu on kättesaadav, võib üldist huvi pakkuva sisu leidmine paljude kanalitega keerukas keskkonnas olla vaatajate jaoks keeruline. Seepärast on liikmesriikidel võimalus kehtestada kohustusi seoses elektroonilise saatekava ja samalaadsete loetelu- ja navigeerimisvahendite esitusviisiga⁶⁷.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (15) Kas võimalusse määratleda filtreerimismehhanismide abil valikutulemusi, sh otsingumootorites, tuleks ELi tasandil avalikult sekkuda?
- (16) Milline peaks olema juurdepääsu (juurdepääsu käsitleva direktiivi artikkel 6) ja universaalteenuse (universaalteenuse direktiivi artikkel 31) praeguste õigusnormide

⁶⁴ Universaalteenuse direktiivi 2002/22/EÜ artikkel 31, mida on muudetud kodanikuõiguste direktiiviga 2009/136/EÜ.

⁶⁵ Digitaaltelevisiooniseadmete koostalitlusvõime tagamisel võib toetuda universaalteenuse direktiivi artiklile 24. VI lisaga tagatakse praegu näiteks see, et eetrisse edastatavate signaalide kuvamiseks kasutatakse seadmeid, mis suudavad deskrambleerida skrambleeritud signaali.

⁶⁶ Juurdepääsu käsitleva direktiivi 2002/19/EÜ (muudetud direktiiviga 2009/140/EÜ) artikli 5 lõike 1 punkt b.

⁶⁷ Juurdepääsu käsitleva direktiivi 2002/19/EÜ (muudetud direktiiviga 2009/140/EÜ) artikli 6 lõige 4.

reguleerimisala, arvestades lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste ühtesulandumist levinud platvormidel? Kas juurdepääsetavuse tagamisega ning võimalusega leida ja kasutada üldist huvi pakkuvat sisu, on ühtesulanduvast ringhäälingu- ja lairibakeskkonnas seotud mingid spetsiifilised vajadused?

3.3. Ärilised teadaanded

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiivis on sätestatud reklaamide edastamise ajalised piirangud (nt 12 minutit tunnis) ning kehtestatud teatavat liiki toodete reklaamimise ja alaealistele suunatud reklaamide kriteeriumid. Kvalitatiivsed reeglid kehtivad ühte moodi nii lineaarsete kui ka mittelineaarsete teenuste suhtes, kuid koguselised reeglid kehtivad vaid lineaarsete teenuste puhul. Arvestades, et konkurents lineaarsete ja mittelineaarsete teenuste vahel kasvab ning et mittelineaarsete teenuste pakkujad ei pruugi olla ELi õigusruumis, kardavad Euroopa ringhäälinguorganisatsioonid, et selline tasakaalu puudumine paneb nad halvemasse olukorda.

Ühtesulandumise puhul panevad mõned uuenduslikud reklaamiviisid kehtivad eeskirjad proovile. Komisjoni on teavitatud probleemidest ringhäälinguorganisatsioonide lineaarsete teenuste peale kuvatavate reklaamidega⁶⁸. Seoses sellega tekib küsimus, kas see võiks muuta küsitavaks reklaami reguleerimise peamise eesmärgi ja kas selliste reklaamide muu materjali peale kuvamiseks on vaja kasutajate ja ringhäälinguorganisatsioonide luba või ei. Internetikeskkonnas võib probleeme tekkida ka varjatud äriliste teadaannetega.

Sisu personaliseerimisest võib tarbijatele ja reklaami tellijatele kasu olla, kuid selleks võidakse kasutada isikuandmete kaitse seisukohast problemaatilisi vahendeid. Euroopa andmekaitse-eeskirjad⁶⁹ võivad suurendada tarbijate usaldust uuenduslike ärimudelite vastu. See on 2012. aasta jaanuaris ELi õigusliku raamistiku ümberkujundamise kohta esitatud komisjoni ettepaneku üks eesmärk⁷⁰. Reklaamitööstus on kehtestanud käitumisharjumusi jälgiva reklaami iseregulatsioonisüsteemi⁷¹, mida võidakse edaspidi laiendada kuvatavate sõnumitelt videoreklaamidele. Arvestada tuleks ka selliste tööstuse standardimisalgatustega nagu „Ära jälgi” (Do Not Track ehk DNT)⁷².

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (17) Kas audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi praegused sätted äriliste teadaannete kohta on otstarbekad ka üha enam ühtesulanduvast tarbimiskeskkonnas? Kas oskate tuua konkreetseid näiteid?
- (18) Millised regulatiivsed vahendid on kiiresti muutuvate reklaamitehnikate puhul kõige otstarbekamad? Kas ise-/kaasreguleerimine võiks olla ulatuslikum?
- (19) Kellel peaks olema lõplik otsustusõigus selle üle, kas lubada ekraanil muu sisu peale kuvatavaid reklaame või muid uudseid võtteid?

⁶⁸ Visuaalsed elemendid, mis kuvatakse ülekande ajal ekraanile.

⁶⁹ E-privatsuse direktiiv ja kavandatav andmekaitsemäärus, millega muudetakse praegust andmekaitse direktiivi.

⁷⁰ COM(2012)11 – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus).

⁷¹ Käitumisharjumusi jälgiva internetireklaami üleeuroopaline iseregulatsiooniraamistik: <http://www.iabeurope.eu/news/self-regulation-framework.aspx>.

⁷² Üleilmne DNT standard peaks sisaldama tehnilist kirjeldust „signaali” kohta, mille kasutajad saavad saata teenusepakkujatele oma internetiühendusega seadme kaudu, näiteks veebibrauseris. Signaal peaks andma märku, kas ta lubab jälgimist või ei. <http://blogs.ec.europa.eu/neelie-kroes/donottrack/>

3.4. Alaealiste kaitse

Asjaolu, et sisu liigub katkematult lineaarsete ja mittelineaarsete edastuskanalite vahel, mille suhtes kehtivad erinevad reeglid, nõrgendab praeguse õiguskorra mõju selles osas, mis puudutab laste juurdepääsu lineaarsete teenuste sisule. Kuidas tulemuslikult kontrollida kasutajate vanust, näiteks siis, kui noorukid soovivad juurdepääsu mingile sisule, on ikka veel keeruline ülesanne. Kui õiguslik lähenemine ekraanile kuvatava sisu eri liikidele on erinev, võib kasutajatel olla keeruline otsustada, millisele asutusele esitada oma kaebus⁷³.

2012. aasta mais avaldatud „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegias”⁷⁴ tõdeb komisjon, et laste jaoks tuleks luua rohkem kvaliteetset sisu ning et lapsed peaksid olema internetis kaitstud. 31 juhtivat ettevõtet kogu väärtusahelast on liitunud koalitsiooniga, et arendada iseregulatsiooniprotsessi käigus sobivaid meetmeid järgmise viie peamise tegevussuuna jaoks: i) lihtsad ja töökindlad teatamisvahendid kasutajatele; ii) eakohased privaatsusseaded; iii) infosisu klassifitseerimise laialdasem kasutamine; iv) vanemliku kontrolli ulatuslikum kättesaadavus ja kasutamine ning v) laste kuritarvitamist kujutava materjali tõhus eemaldamine. Mõned nimetatud toimingud on seotud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga ja neid saaks õigusaktide muutmisega toetada. Avaldatud on ühised tulemused ja kohustused, kaasa arvatud soovitusel parimate tavade kohta. Eri ettevõtted on esitanud oma seisukohad nende soovitude rakendamise kohta. Komisjon jätkab 2013. aastal koostööd koalitsiooniga, et arutleda edasilikumisvõimaluste üle.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (20) Kas audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi praegused reeglid sobivad alaealiste kaitsmiseks ühtesulanduva meediaga maailmas?
- (21) Kuigi vanemliku kontrolli vahendid on sisule juurdepääsemiseks kasutatavates seadmetes ja platvormides üha sagedamini olemas, paistab nende levik olema endiselt piiratud. Mida oleks vaja, et suurendada vanemate teadlikkust sellistest vahenditest?
- (22) Millised meetmed sobiksid internetis oleva audiovisuaalsisu kasutajate tegeliku vanuse kontrollimiseks?
- (23) Kas audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi tuleks muuta, et lahendada probleemid, mis on seotud eelkõige sisu hindamise ja klassifitseerimise ning vanemliku kontrolliga eri edastuskanalites?
- (24) Kas kasutajaid tuleks paremini informeerida ja anda neile suurem otsustusõigus selle üle, kus ja kuidas nad saavad eri liiki sisu kommenteerida või selle kohta kaebusi esitada? Kas praegune kaebuste menetlemise kord on otstarbekas?
- (25) Kas kaebuste menetlemise vahendid (rahastamine, reguleerivad või muud vahendid) on sobivad, et anda piisavat tagasisidet kahjuliku või ebaseadusliku, eelkõige lapsi puudutava sisu kohta laekunud teabe peale? Millised peaksid olema avalik-õiguslike asutuste, valitsusväliste organisatsioonide ning toodete ja teenuste pakkujate ülesanded/kohustused seoses piisava tagasiside nõuetekohase andmisega inimestele, kes on teatanud kahjulikust või ebaseaduslikust sisust või esitanud kaebuse.

3.5. Puudega inimeste takistusteta juurdepääs

Tehnika pakub nägemis- ja kuulmispuude ja kognitiivse häirega inimeste abistamiseks rohkem võimalusi kui kunagi varem. Samas on neist võimalustest väga vähe kasu, kui

⁷³ Selle küsimusega tegeleb näiteks ParentPort.

⁷⁴ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/445>.

juurdepääsetavat sisu (st subtiitreid, viipekeelt või audiokirjeldust) ei toodeta või ei ole see lõppkasutajale kättesaadav.

Audiovisuaalmeedia teenuste direktiiviga on juba nüüd pandud liikmesriikidele kohustus julgustada meediateenuste pakkujaid, et nad teeksid oma teenused järk-järgult juurdepääsetavaks nägemis- ja kuulmispuudega inimestele. Seda sätet rakendatakse liikmesriikides väga erinevalt. Juurdepääsu võimaldavad teenused võib lisada liikmesriikide kehtestatavate edastamiskohustuste hulka.

Komisjon on esitanud ettepaneku veebi juurdepääsetavuse⁷⁵ kohta ning uurib, kuidas veelgi parandada juurdepääsetavate kaupade ja teenuste olukorda ELi turul, ja kavatseb kehtestada üldised juurdepääsetavusnõuded tulevases Euroopa juurdepääsetavusseaduses. Eeldatavasti võetakse 2013. aasta lõpuks vastu Euroopa standard, mis hõlmab ka juurdepääsetavuse audiovisuaalaspekte.

AVALIKU KONSULTATSIOONI KÜSIMUSED:

- (26) Kas Teie arvates on selles vallas vaja täiendavat standardimist?
- (27) Millised võiksid olla stiimulid, mis motiveeriksid investeerima puudega inimestele suunatud uuenduslikesse teenustesse?

4. EDASISED SAMMUD

Kutsume kõiki asjast huvitatuid saatma oma märkused käesolevas rohelises raamatus tõstatatud mõtete kohta, sealhulgas vastused siin esitatud konkreetsetele küsimustele, järgmisel aadressil:

CNECT-CONVERGENCE-AV@ec.europa.eu

European Commission

Directorate- General for Communications Networks, Content and Technology

Unit G1

Office BU25 05/181

B- 1049 -Brussels

Komisjon võib korraldada neis küsimustes kohtumisi sidusrühmadega, kaasa arvatud tööstuse esindajatega, tarbijatega, investoritega, Euroopa Parlamendi liikmetega ja nõukoguga ning sellistel kohtumistel osaleda.

Palun esitage oma kommentaarid 31. augustiks 2013. Esitatud seisukohad avaldatakse kommunikatsioonivõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraadi (DG CONNECT) veebisaidil, kui esitaja ei soovi teisiti. Oluline on tutvuda kõnealuse konsultatsiooni käigus kohaldatavate isikuandmete kaitse põhimõtetega, mis selgitavad, kuidas teie isikuandmeid ja vastuseid käsitletakse.

⁷⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavuse kohta, COM(2012) 721 final.